

تقویم جشن‌ها و اعیاد مذهبی هندوان

معموده قرآنی
کارشناس ارشد ادیان و عرفان تطبیقی
دانشگاه آزاد اسلامی
mb_arsh101@maktoob.com

چکیده:

به آن خدا یا خدایان بوده است. جشنهای هندوان بعدها رو به فزونی نهاد، البته امروزه برخی از آنها کم‌رنگ شده و برخی شهرت بسیار یافته است و مردم به آنها بسیار توجه می‌کنند. بعضی از این مراسم مربوط به تولد قهرمانان و گروهی نیز مربوط به چرخش فصلهاست. جشنهای دیگر نیز ریشه در مذهب و اساطیر و حکایات معروف مذهبی دارد. از سوی دیگر، این جشنها و مراسم دینی وابسته به آن بیانگر تنوع و در عین حال متحد

تقویم هندو مملو از روزهایی است که بنابر مناسبت‌های خاص از دیدگاه هندوان، مبارک و مقدس به حساب می‌آیند و جشنهایی در آن ایام بر پا می‌شود که همه آنها ریشه در مذهب هندو دارد. ریشه همه این جشنها را می‌توان در اساطیر هندو و در زمانهای گذشته یافت. بر این مبنا نخستین دلیل بر پایی این جشنها، در زمانهای گذشته، یاد بود خدا(خدایان) و یا قهرمانان وابسته

بودن هندوهاست.

این نوشتار به معرفی اهم این جشنها و اعیاد مذهبی می پردازد.

مقدمه

در آئین هندو، اعیاد و جشنهای فراوانی وجود دارد که همه از رنگ و لعاب مذهبی برخوردار است. تقویم هندو مملو از روزهایی است که بنا بر مناسبتهای خاص از دیدگاه هندوان، مبارک و مقدس به حساب می آیند و جشنهایی در آن ایام برگزار می شود که همه ریشه در مذهب هندو دارد. البته بعضی از این جشنها را همه هندوان انجام می دهند و در آنها شرکت می کنند، اما برخی دیگر به مناطق خاصی تعلق دارد.

تقویم هندو یکی از چندین تقویمی است که در شبه قاره هند استفاده می شود. در این تقویم قمری، سالهای کیبسه مصادف با سالهای کیبسه در تقویم گریگوری (۱) است. مبدأ این تقویم دوره ساکا است که در اعتدال بهاری سال ۷۹ ق.م. آغاز شد. سال جدید از اسفند شروع می شود. تنوع فرهنگی سبب شده است که تاریخچه تقویمها در هند بسیار پیچیده باشد. در این کشور حدود ۳۰ تقویم وجود دارد که هندوان، بوداییان، و دیگر اقوام برای تعیین جشنهای مذهبی خود از آن استفاده می کنند. (۲)

بعضی از این مراسم، مربوط به تولد قهرمانان و گروهی نیز مربوط به چرخش فصلهاست. جشنهای دیگر نیز ریشه در مذهب و اساطیر و حکایات معروف مذهبی دارد. جشنواره های هندویی معمولاً همراه با روزه، نیایش، ستایش، زهد، دعای شب، نذر، پیشکش به خدایان و روحانیان، پرهیزکاری و فداکاری توصیف شده است. در واقع جشن هندویی بیش از آنکه یک جشن باشد، تهذیب روح و تحصیل لذتهای روحانی است. نکته دیگر اینکه تقویم هندی بر اساس آمیخته ای از سال قمری و شمسی است. (۳)

جشن تقویمی و مراسم دینی وابسته به آن بیانگر تنوع و در عین حال متحد بودن هندوهاست. مثلاً گاهی برگزاری یک جشن در سراسر آسیای جنوبی ممکن است معناها و اشکال مختلفی داشته باشد، در عین حال در فرهنگ های منطقه ای

جشنهایی بر پا می شود که برای هندوان سایر مناطق شناخته شده نیست، اما الگوهای مکانی و زمان های مقدس در همه مناطق هندو مذهب مشترک و یکسان است. (۴)

جشنهای تقویمی باعث شاداب تر شدن روحیه شرکت کنندگان می شود؛ علاوه بر آن، برآگاهی شرکت کنندگان می افزاید و از ترس و نگرانی آنان می کاهد و به طور کلی باعث می شود که شرکت کنندگان به عنوان افراد سودمند به حضور خود در کنار یکدیگر در این گونه جشنها امیدوار باشند و خود را در انجام وظایف با هموعان خود در یک ردیف ببینند.

بستر تاریخی

ریشه تمام این جشنها را می توان در اساطیر هندو و در زمانهای گذشته یافت. بر این مبنا نخستین دلیل بر پایی این جشنها، در زمانهای گذشته، یاد بود خدا (خدایان) و یا قهرمانان وابسته به آن خدا یا خدایان بوده است. جشنهای هندوان بعدها رو به فزونی نهاد؛ البته امروزه برخی از آنها کمرنگ شده و برخی شهرت بسیار یافته است و مردم به آنها بسیار توجه می کنند؛ که از آن جمله، جشن دیوالی و یا جشن راکشا بندهان را می توان نام برد. (۵)

تنوع فرهنگی
سبب شده است که
تاریخچه تقویمها در
هند بسیار پیچیده
باشد. در این کشور
حدود ۳۰ تقویم
وجود دارد که
هندوان، بوداییان،
و دیگر اقوام برای
تعیین جشنهای
مذهبی خود از آن
استفاده می کنند

مردم در حالتی مثل راهپیمایی دسته جمعی در حالی که تندیسهای خدایان را بر دوش خود حمل می‌کنند «و گاهی آنها را بر روی ارابه‌هایی قرار می‌دهند و گاهی هم حیواناتی مثل فیل، اسب و نوازندگان و سادوها در این راهپیماییهای دینی شرکت دارند»، و به سوی معابد می‌روند. لذا مراسم آنها به گونه‌ای با جشنها و اعیاد دینی شباهت پیدا می‌کند

۴۶

فروغ وحدت
فصلنامه آموزشی پژوهشی
دانشگاه مذهب اسلامی
سال دوم/شماره ۶/زمستان ۸۵

دین هندو را دین روزه‌داری، دین عید و جشن نیز خوانده‌اند؛ زیرا روز و شب زنده‌داری و عید گرفتن جزء لاینفک اعیاد هندویی است و همین چرخه سالانه جشنها، پررنگ‌ترین جنبه آداب و آئینهای هندویی را تشکیل می‌دهد. این جشنها به طور کلی به سه دسته محلی، منطقه‌ای و عمومی تقسیم می‌شوند. شمار جشنهایی که در سراسر هند برگزار می‌شود، بالغ بر هزاران جشن است، اما آنچه عملاً در هر محل برگزار می‌شود، به ندرت به ۲۰ مورد می‌رسد. علاوه بر آن، فرقه‌های مختلف نیز جشنهای خاص خود را برگزار می‌کنند. برخی از این اعیاد به پرستش خدایان و الهه‌های خاص از جمله پرستش **لکشمی** (الهه ثروت و زیبایی) **سرسوتی** (الهه دانش) و **کارتیکه** (خدای دلیری)، **گنیشه** (خدای دانایی و کامکاری)، **دیوی** (مادر جهان)، **دورگامنسه** (الهه مار) مربوط است. برخی از آنها جشنهایی است درباره پیشامدهای داستانی مانند: تولد اوتاره کریشنه. برخی دیگر فرصتهایی است که در آنها از خدا بهروزی دوستان و خویشان را می‌طلبند؛ برای نمونه، در «**بهرتری دوی تیه**» (۶) خواهران بر پیشانی برادران خود نشانه‌های چوب صندل می‌گذارند و برای آنان رهایی از مرگ را آرزو می‌نمایند. برخی از جشنها به زندگی اقتصادی جامعه مربوط است؛ مثل جشن نوانه (۷)، یعنی جشن خرمن. بعضی دیگر هم به چند رسم دینی در مراحل زندگانی مربوط است، مثل نامه‌گرنه که آیین نامگذاری بچه‌هاست و یا آنه پراشنه که جشن از شیر بازگرفتن کودک است. (۸)

حتی گاهی مناسک خانوادگی نیز گونه‌ای از این جشنهاست؛ زیرا نحوه انجام مراسم آن، شباهت زیادی به مراسم جشنها دارد. علاوه بر آن، بعضی از مراسم، که برای خدایان در معابد انجام می‌شود، با جشن ما مشابهت دارد؛ زیرا مردم در حالتی مثل راهپیمایی دسته جمعی در حالی که تندیسهای خدایان را بر دوش خود حمل می‌کنند «و گاهی آنها را بر روی ارابه‌هایی قرار می‌دهند و گاهی هم حیواناتی مثل فیل، اسب و نوازندگان و سادوها در این راهپیماییهای دینی شرکت دارند»، و به سوی معابد می‌روند. لذا مراسم آنها به گونه‌ای با جشنها و اعیاد دینی شباهت پیدا می‌نماید. (۹)

در ادامه به معرفی اهم این جشنها و اعیاد مذهبی می‌پردازیم.

۱. **جشن بسنت یا «وسنت پنجمی»** (۱۰)
این جشن به عنوان جشنواره بهار در شمال هند در ژانویه برگزار می‌شود، به همین دلیل به آن «عید بهار» هم می‌گویند. (۱۱) یعنی هنگامی که درختان می‌شکفند و گلها غنچه می‌دهند و تمام موجودات تجدید حیات می‌کنند، در چنین روزی، مردان، عمامه زرد رنگ بر سر می‌گذارند و زنان، ساریهای زعفرانی رنگ بر تن می‌کنند و اطفال هم بادبادک‌هایی زرد رنگ به آسمان می‌فرستند و همه به عیش و طرب مشغول می‌شوند. در اساطیر آمده است که در چنین روزی خدای شیوا با چشم سوم خود یک نگاه بر کام دیوی، الهه عشق، افکند و وجود او را سراسر خاکستر ساخت. (۱۲)

در این روز، اتاق پوجا، باید مثل همیشه تمیز و مرتب باشد و عکسی زیبا از سرسوتی در اتاق قرار گیرد. این کار وظیفه‌ای مهم برای شخص هندو به شمار می‌رود. بعضی از مردم لباسهای زیبایی به رنگ زرد، مخصوص این روز تهیه می‌کنند تا بر مجسمه خدایان بیوشانند و یا پوششهایی از پلاستیکهای مختلف بر عکسهای آنها می‌گذارند. اتاقها، معابد و میادین شهر باید قبل از فرا رسیدن روز بسنت آماده شود. حتی "پرسد" (۱۳) در بسنت با روزهای دیگر فرق می‌کند. در این روز «بر» (۱۴) و «سنگری» (۱۵) از مهم‌ترین پرسد به حساب می‌آیند. "بر" نوعی توت است و گاهی به دانه قهوه هم اطلاق می‌شود و سنگری نوعی دانه لوبیا است که هر دوی اینها امروزه کمیاب هستند. اولین روز این عید به خدای «ایندره» اختصاص دارد؛ کسی که اولین باران را نازل ساخت و همیشه مشغول خلق خوبیهاست.

در مدارس هندوان به این جشن بسیار اهمیت می‌دهند و در این روز اهتمام به این جشن و عبادت خدای «سرسوتی» را بر خواندن درس ترجیح می‌دهند. غذای مخصوصی هم در این روز طبخ می‌شود که "متاچاول" نام دارد و شامل برنج، بادام، یابستا، شکر، آب است. (۱۶)

این جشن، جشن بهاره، اولین جشن در تقویم سال هندوان است.

۲. **جشن لهری**. این عید از اعیاد مهم شهر پنجاب است و در ۱۳ ژانویه و در ماه (شمسی)

مردم معمولاً قبل از برگزاری جشن دیوالی، خانه‌های خود را جارو می‌کنند. مخصوصاً مکانی که پوجا در آن انجام می‌شود. کاملاً تمیز می‌کنند. در یک مربع یا یک فضای محدود، تصاویری از رام و سیتا، لکشمی، هاتون و الهه های دیگر، رسم می‌نمایند و حصاری از گلها دور این مربع در نظر گرفته می‌شود

۳. جشن دیولی. جشن دیولی متمایز از سایر جشنهای هندوبی است؛ زیرا جشن چراغها و نورهای رنگارنگ است و به معنای رویش نورها هم هست. این جشن در اکتبر و نوامبر برگزار می‌شود و نماد پیروزی نور و خوبی بر تاریکی و شر است و روز سلطنت نور به شمار می‌آید (۲۶) و تا ده روز ادامه می‌یابد. هندوان در مدت این ده روز به تفریح و تفرج می‌پردازند. مردم برای این جشن، مثل سایر جشنها تدارک فراوانی می‌بینند و مخصوصاً خانه‌های خود را به زیباترین شکل تزئین می‌نمایند و روزهای آخر جشن، به صحرا و بیابان می‌روند و به تفریح در طبیعت می‌پردازند و در طی برگزاری این جشن، لباسهای جدید می‌پوشند؛ در مدارس سرود می‌خوانند؛ لشکریان دولت رژه می‌روند.

داستانهای اسطوره‌ای فراوانی در مورد این جشن وجود دارد که به رام و معجزات مختلف او درباره ارواح متوفیان بر می‌گردد. به این جشن، «جشن خوشه‌های نور» (۲۷) نیز می‌گویند. (۲۸) طبق افسانه‌ای قدیمی، در چنین روزی «رام» بعد از ۱۵ سال تبعید اجباری، که مادرخوانده‌اش به وی تحمیل کرده بود، به پایتخت خود «آبودها» بازگشت. چرا که رام تصمیم داشت پادشاه شود. هم اکنون هزاران سال از آن تاریخ گذشته، اما هنوز هم تاریخ پادشاهی رام (رام راجا) در خاطره‌ها باقی است. (۲۹)

مردم معمولاً قبل از برگزاری جشن دیوالی،

پاوش ۱ یا ماوق ۲، یک روز قبل از سنکرات ۳ برگزار می‌شود. در این مراسم مردم دور هم جمع می‌شوند و آتش بزرگی روشن می‌کنند و آوازهای دسته جمعی می‌خوانند.

لهری در واقع جشن کشاورزان و مخصوص پنجابیان است و هر سال برگزار می‌شود. در این جشن هندوان در اطراف حلقه‌های آتش که در این جشن نقش محوری دارد، می‌رقصند.

ماکولات هر خانواده عبارت است از: درخت کنجد (۱۷)، گور (۱۸)، روری (۱۹)، میوه خش (۲۰)، پاپ کورن، چیروا (۲۱)، مونپهلی (۲۲)، قزک (۲۳)، که مادر خانواده آنها را تهیه می‌نماید. (۲۴)

این جشن که مربوط به سال شمسی هندوهاست، به «جشن آتش» و «عبادت آتش» نیز معروف است. بچه‌ها در این جشن به دیدار همسایگان می‌روند و آوازهای دسته جمعی می‌خوانند. یکی از مهم‌ترین این آوازها این است:

«ما بچه‌ها روزمان را با پولی که امشب همسایه‌ها به ما می‌دهند، شروع خواهیم کرد. در غروب زمستان بازی در دور آتش برای ما بسیار مطبوع است. ما این جشن را در پنجاب، هاریانا و بخشهایی از «هیمچال پرادش» برگزار می‌نماییم و این دلالت بر پایان زمستان دارد»

صاحبخانه‌ها نیز به آنان هدیه و مخصوصاً مقداری پول به عنوان عیدی می‌دهند. این جشن حاوی پیغامهای دوستی و کمک به یکدیگر است. (۲۵)

یک روز در سال هم به نام روز گپنی جشن گرفته می شود. در این روز هندوان، خدایان خود را به انواع و اقسام آن طبق بضاعت خود - بعضی خدایان طلائی و بعضی خدایان نقره‌ای، بعضی خدایان برنجی و بعضی خدایان گلی را - چه کوچک، چه بزرگ، از خانه بیرون می آورند و بعد از مراسم خاص به دریا می اندازند

خانه‌های خود را جارو می کنند. مخصوصاً مکانی که پوجا در آن انجام می شود، کاملاً تمیز می کنند. در یک مربع یا یک فضای محدود، تصاویری از رام و سیتا، لکشمی، هانون و الهه‌های دیگر، رسم می نمایند و حصارى از گلها دور این مربع در نظر گرفته می شود. زنان و کودکان نیز در کنار یکدیگر جمع می شوند، و تصویرهایی را که نقاش خانواده کشیده است، رنگ آمیزی می کنند. این کار یک یا دو هفته طول می کشد. (۳۰)

این جشن که تا امروز همچنان جایگاه خود را حفظ کرده، علاوه بر اینکه جشن ضیافت نورهاست، جشن کشاورزان نیز محسوب می شود، چرا که همه محصولات خود را برداشت کرده‌اند. (۳۱)

۴. **جشن هولی**. (۳۲) این جشن، که به جشن بهاره کریشنا معروف است (۳۳) در ماه مارس و به مدت دو روز به یاد بود پیروزی «کریشنا» (خدای صاحب گیتا) بر دشمنش «هولیکا» (۳۴) برگزار می شود. (۳۵)

این جشن، که به جشن «رنگ» هم معروف است، نوید پیروزی نیکی بر بدی است. در این جشن، که طرب و شادمانی به حد کمال است، شرکت کنندگان پیشانی و چهره خود را با الوان مقدس رنگ آمیزی می کنند و آبهای زرد و سرخ، بر سر و تن یکدیگر می پاشند. فرقی نمی کند که فردی که به سوی او آب رنگی می پاشند، آشنا است یا بیگانه، استثنایی وجود ندارد، لذا در این دو روز بیگانگانی که در هند اقامت دارند، از بیم آنکه جامه و اندامشان به آبهای رنگارنگ، رنگین شود، از خانه بیرون نمی آیند. (۳۶)

افسانه‌های زیادی درباره پیدایش این جشن بهاری وجود دارد. معروفترین آنها مربوط

به شاهزاده پرهلد (۳۷) پسر شاه دیوان به نام «هیرانی کاشیپو» است.

در این جشن لباس (ساری) مخصوصی به نام «دندیا» (۳۸) برای دختری که ازدواج کرده است، می دوزند. مراسم «رنگ پاشی» سه روز زودتر از اینکه ماه به شکل کامل درآید، انجام می شود. بزرگ و ارشد خانواده، این مراسم را انجام می دهد. وی آب را در ظرفهای کوچک رنگ می ریزد تا برای جشن آماده کند. پدر و مادر و فرزندان دور هم جمع می شوند. کم کم هر یک از مردان بلند می شوند و مقداری از آن رنگها را به صورت قطره‌ای بر خود می پاشد؛ سپس زن خانه.

بعد از غروب آفتاب نخستین روز این جشن، روحانیان پیکرهایی را که از چوب ساخته شده و نماد جن است در آتش می سوزانند. براساس اعتقادات مذهبی هندوان، به آتش کشیدن نمادهای چوبی جن، غالب آمدن نیکی بر بدی است. در روز دوم این جشن مردم از ساعات اولیه صبح تا ظهر بدون تفاوت نژادی و طبقاتی بر سر یکدیگر، رنگ می ریزند. در این جشن، مردم جدایی طبقاتی را فراموش می کنند و نیاز به ترس از روابط با طبقه‌ای دیگر وجود ندارد. بعد از ظهر روز دوم، هندوان به منازل خویشاوندان و دوستان خود رفته و جشن هولی را به همدیگر تبریک می گویند. در مذهب هندو، همه هندوان سعی می کنند به طبقات فقیرتر کمک نمایند تا این روز را جشن بگیرند و قداست این روز را ارج نهند. (۳۹)

شب هنگام، همه اهل خانه دور آتش جمع می شوند و با انواع ترانه‌ها و اشعار، عید را به پایان می رسانند. (۴۰)

۵. **جشن گپنی**. یک روز در سال هم به

نام روز گپنی جشن گرفته می‌شود. در این روز هندوان، خدایان خود را به انواع و اقسام آن طبق بضاعت خود، بعضی خدایان طلائی و بعضی خدایان نقره‌ای، بعضی خدایان برنجی و بعضی خدایان گلی را، چه کوچک، چه بزرگ، از خانه بیرون می‌آورند و بعد از مراسم خاص به دریا می‌اندازند؛ زیرا عقیده دارند این عمل موجب فزونی آب دریا از جانب خدا خواهد گردید. در زمانی هم که خدایان خود را برای شرکت در این مراسم فراهم می‌آورند، همه به وسیله گردی سرخ رنگ، خود را سرخ می‌کنند.

شگفت این است که اهالی هند، علی‌رغم فقر اقتصادی، هر ساله خدایان خود را که با قیمت زیاد می‌سازند، با دست خود به دریا می‌اندازند. (۴۱)

۶. **جشن نورتری** (۴۲) این جشن مذهبی، یکی از جشنهای سنتی هندو است که به صورت پرستش و عبادت خدایان مادینه (مونث)، در طول نه روز و در هنگام برداشت محصول بین سپتامبر و اکتبر، در سراسر هند برگزار می‌شود.

این جشن در مناطق مختلف دارای معانی مختلفی است. در بنگال به این جشن «دورگاپوجا» (۴۳) می‌گویند و در مدت برگزاری جشن بنگالیها مجسمه الهه دورگا را در مکانهای مختلف نصب می‌نمایند و به عبادت آن مشغول می‌شوند. بعد از پایان جشن، مجسمه‌ها را در داخل آب می‌افکنند. عبادت خدایان «دورگا»، سرسوتی و «لکشمی» از اعمال مهم این جشن است. (۴۴)

این جشن شادی آفرین هندو، که بیشتر به زنان اختصاص دارد، هر سال با شکوه فراوان برگزار می‌شود و مردم نه تنها در معابد؛ بلکه در منازل خود نیز از آن تجلیل می‌کنند و در جریان آن،

خانواده‌ها انواع غذاها، از جمله نه برنج می‌پزند و در میان دوستان خود توزیع می‌کنند. (۴۵)

در تامیل نادو، زنان در اتاق مخصوص، روی پرده، عروسکهایی را که بیانگر صحنه‌هایی از حماسه‌ها و پورانه‌هاست، نمایش می‌دهند. شامگاهان زنان و کودکان برای آماده کردن عروسکها و خواندن سرود برای ستایش خدایان دور هم در آن اتاق جمع می‌شوند. در بین عروسکهای اتاق، تصویری از دو خدا بانو، «سرسوتی» و «لکشمی» دیده می‌شود. (۴۶)

در این جشن، هندوان خواندن گیتا را در معبد و در خانه فراموش نمی‌کنند و یک روز بعد از جشن پیروزی رام را بر راونا، پادشاه ددمنش سریلانکا که همسر وی را ربوده بود، جشن می‌گیرند.

۷. **جشن کمب مالا** (۴۷) این جشن بزرگ و مهم هندوها در ماه ماگ (مطابق دسامبر و ژانویه) و در شهرهای خاصی برگزار می‌شود. مهم‌ترین محل برگزاری این جشن «هریدوار» محل خروج رود گنگ از کوهستان هیمالیا و صحراهای شمالی است. علاوه بر آن، در «الله آباد»، محل پیوستن دو رود مقدس گنگ و جمنا و همچنین در شهرهای «اوجین» و «ناسیک» هر شش سال یا هر دوازده سال یک بار برپا می‌شود.

در ایام این جشن، مسافران و زائران از گوشه و کنار هند به این مناطق می‌آیند و برای تیمن و تبرک در آب گنگ غسل می‌کنند و به خواندن سرودهای مذهبی و انجام فریضه روزه و دعا و مراقبه و تفکر مشغول می‌شوند. مرتاضان تارک دنیا و سادوها نیز از خانقاههای خود بیرون می‌آیند و به صورت جمعی در کنار رود گنگ با تشریفات دسته جمعی طواف می‌کنند. بر اساس اساطیر هندو، خدایان، آب یعنی عنصر حیات را

حرکت دسته جمعی
مردم و حرکت
ماریچ قایقهای
مسابقه ای روی
رودخانه هم نشان
از شادمانی مردم
از نعمتهای خداوند
دارد. زنان با
پوشیدن ساریهای
جدید و استفاده از
جوهرات سنگین و
گران قیمت و پختن
غذاهای متنوع و
برنجهای رنگی
مختلف و تزئین
محیط با گل‌های
رنگارنگ، مخصوصا
گذاشتن گل در
مقابل در منزل، در
این جشن فعالیت می
کنند

این جشن در قدیم فقط برای روستاییان و قبایل روستایی و کشاورزان اهمیت داشت، ولی اکنون همه، چه در شهر و چه در روستا و با هر وضع معیشت و از هر طبقه جامعه در انتظار فرارسیدن این جشن هستند. در گذشته فقط در جنوب هند اما امروزه در شمال هند هم برگزار می‌شود

در ظرفی کرده بودند و روزی میان دیوها و نیکان بر سر آن ظرف جنگ و جدال برپا شد و در آن هنگام ظرف مقدس که به کمبه موسوم است، چهار مرتبه از آسمان بر زمین افتاد. یک دفعه در الله‌آباد؛ دفعه دوم در هریدوار؛ دفعه سوم در اوجین؛ و دفعه چهارم در ناسیک. بعد از دوازده روز که پیکاری عظیم میان اخیار و اشرا برقرار بود، خدای ویشنو، آنها را از یکدیگر جدا ساخت و آن مایه حیات بخش را در میان ارباب استحقاق و استعداد، تقسیم کرد. (۴۸)

۸. **جشن اونم.** (۴۹) این جشن، که نشانه پایان فصل تابستان است، به مدت ۴ روز در ۲۸ آگوست، در استان کرالا، با مراسم مفصلی از جمله مسابقات قایقرانی و رقص و آواز، برگزار می‌شود. (۵۰)

حرکت دسته جمعی مردم و حرکت ماریچ قایقهای مسابقه‌ای روی رودخانه هم نشان از شادمانی مردم از نعمتهای خداوند دارد. زنان با پوشیدن ساربههای جدید و استفاده از جواهرات سنگین و گران قیمت و پختن غذاهای متنوع و برنجهای رنگی مختلف و تزیین محیط با گل‌های رنگارنگ، مخصوصاً گذاشتن گل در مقابل در منزل، در این جشن فعالیت می‌کنند. خواندن نماز و انجام عبادت برای ویشنو در این جشن از مهم‌ترین واجبات هندوهاست که برای تشکر از مهربانیهای او به جا آورده می‌شود. بیشتر جوانان، این زمان را مناسب برای مراسم ازدواج خود می‌دانند. (۵۱)

این جشن در منازل هندوان هم به بهترین وجه برگزار می‌شود. در این روز، خانه‌ها بنا بر سلیقه زنان به وسیله گلها و جلوه‌های رنگارنگ تزیین می‌یابد. سبدهای میوه پر از موز و نارگیل می‌شود. یک نارگیل هم در یک گوشه از سقف آویزان می‌کنند.

در سومین روز جشن «اونم» میهمانیها شروع می‌شود. دولت نیز در این روز مسابقات قایقرانی برگزار می‌کند و پلیسها نیز نمایش باشکوهی با رژه خود ترتیب می‌دهند. فیلها را به صورتی زیبا در مقابل معابد نگه می‌دارند و مراسم درون و بیرون معابد با گرمی فراوان ادامه می‌یابد و به جز خانه‌ها، که با گل تزیین یافته‌اند، همه جا چراغانی می‌شود. هنگام غروب، دختران رقص

معروف کف‌زنی را انجام می‌دهند. این جشن، در شهرهای شورانور، (۵۲) کاتاکالی (۵۳)، تریچور (۵۴)، کوتایام (۵۵) و آران مولی (۵۶) برگزار می‌شود. (۵۷)

۹. **جشن دوسهرا** (۵۸) این جشن که مربوط به عوام جامعه هندوان است. در ماه سپتامبر و اکتبر در سراسر هند برپا می‌شود و به آن «داسرا» هم می‌گویند. از نامهای دیگر این جشن «ویجیه دشمی» (۵۹) است که از دو کلمه «ویجیه» و «دشمی» تشکیل شده است. ویجیه یعنی قربانی و دشمی، یعنی روز دهم و به یاد روزهایی برگزار می‌شود که «راما» بعد از گذراندن سختی فراوان در مقابل دشمنش که زنش را در یکی از جنگلهای جنوب هند ربوده بود، دوباره به آرامش در کنار خانواده‌اش بازگشت و روزهای شادی و جشن خود را از سر گرفت. بنگالیها این جشن را به عنوان مهم‌ترین جشن خود، همچون جشن دورگابوجا، به جا می‌آورند. (۶۰) اگر چه «دوسهرا» در سراسر هند جشن گرفته می‌شود، اما حرکت دسته جمعی فیلها در شهر میسور، طی مراسمی بسیار باشکوه، مشهود است. (۶۱)

در این جشن مجسمه‌هایی از «راونه» و دوستان او را در آتش می‌سوزانند و آنها را به خاکستر تبدیل می‌کنند و این در حالی است که سداهای بلند و هلهله به گوش می‌رسد. (۶۲) در جنوب هند، این جشن به مدت هفت روز به شکلهای مختلف برگزار می‌شود و کارناوالهای زیبا و باشکوهی که جنبه مذهبی دارند، با حضور ماشینهای رنگارنگ و تزئین شده در همه جا مشاهده می‌شود. (۶۳)

این جشن زیبا و مقدس با زمستان شروع می‌شود. در این جشن هم نیروهای دولتی همچون پلیسها و دولت شرکت می‌کنند. (۶۴)

۱۰. جشن جنمشمی (۶۵) این جشن به مناسبت تولد «کریشنه»، و به وسیله طرفداران و هواخواهان او برگزار می‌شود. تاریخ برگزاری این جشن، آگوست تا سپتامبر و بر طبق تقویم هندوان در روز هشتم ماه «بهدون» (۶۶) است. اصلی‌ترین منطقه برگزار کننده این جشن، شمال هند است. در این جشن، همه معابد و خانه‌ها به بهترین نحو ممکن تزیین و چراغانی می‌شود.

این جشن به مدت دو روز برگزار می‌شود. روز

اول که اصلی‌ترین روز این جشن است، روز تولد کریشنه در زندان متهورا (۶۷) است و روز بعد، به مناسبت روزهای دیگری است که او را در خانه‌اش در "یاشوده" (۶۸) در منطقه گوکوال (۶۹) کشف کردند. (۷۰)

در این جشن، اتاق کودکان، مخصوصاً تختخواب آنها را به صورتی زیبا تزئین می‌کنند. شب هنگام همه اهل خانه دور هم در همان اتاقی که تزئینات انجام گرفته است، جمع می‌شوند و سرود بهجنز (۷۱) را که سرگذشت زندانی شدن کریشنه است، باهم می‌خوانند. در این زمان موسیقی ملایمی مناسب با سرود «بهجنز» نواخته می‌شود.

از آنجا که کریشنه در نیمه‌های شب متولد شد، زمان خواندن این سرود باید به گونه‌ای انتخاب شود که در همان نیمه‌های شب به پایان برسد. گل‌های فراوان در این شب جهت تزئین عکس کریشنه، فراهم می‌آید و غذایی از سبزیجات طبخ می‌گردد که بعد از پایان سرود، خورده می‌شود. (۷۲)

ظاهراً یکی از دلایلی که هندوان در این جشن به نواختن موسیقی می‌پردازند، تصاویر کریشنه، فلوت به دست است، از همین رو او را خدای موسیقی هم می‌دانند.

علاوه بر تزئین معابد، به صدا در آوردن زنگ‌ها، دمیدن در صدفهای شیپوری، توزیع شیرینیهای متنوع، خواندن دعاها و سرودها به زبان سنسکریت در تحسین کریشنه، گرفتن روزه‌های بیست و چهارساعته و افطار در نیمه‌های شب (هنگامی که کریشنه متولد شده است) شستن مجسمه کریشنه با شیر، تکرار نام او در صد وهشت مرتبه از دیگر آداب این جشن است. در بیشتر نقاط به ویژه در متهوره (۷۳) و بریند بندان (۷۴)، نمایش قسمت‌هایی از زندگی کریشنه از نکات جالب توجه این جشنواره است. (۷۵)

۱۱. جشن پونگل. این جشن سه روزه، واقعه بزرگی برای مردم تامیل (۷۷) است. روز برپایی این جشن، یعنی ۱۴ جولای، روزی فرخنده برای هندوان، به شمار می‌آید. در این روز، خورشید وارد مدار راسی (که در نیمکره شمالی قرار دارد) می‌شود. و آن‌گاه خورشید از مدار برج جدی گذشته و وارد مدار راس السرطان می‌گردد. البته بعد از عبور از راس الجدی به سمت

استوا می‌رود و بعد وارد مدار راس السرطان می‌شود. این زمان از ۱۴ ژانویه شروع می‌شود و تا ۱۴ جولای ادامه می‌یابد. این زمان را «اتاریان» می‌گویند. و روز ۱۴ جولای را با جشن بزرگ پونگل، زنده می‌دارند. (۷۸)

روز اول جشن راه بهوگی پونگل (۷۹) و روز دوم را سوری پونگل (پیشکش به خدای خورشید) و روز سوم را متو پونگل (۸۰) می‌نامند که طی آن گله گاوی با گل آراسته شده و مورد ستایش قرار می‌گیرد و به آنها پونگل (برنج پخته شده در شیر و شکر) داده می‌شود. در اکثر نقاط، دسته‌های اسکناس را به شاخه‌های گاو میش‌های وحشی می‌بندند و سپس روستاییان با دست خالی سعی در به دست آوردن پول‌ها می‌کنند. (۸۱)

در این روز پیر و جوان زود از خواب بیدار می‌شوند و حمام خاصی از روغن مخصوصی می‌گیرند و از این روغن بر بدن می‌مالند؛ زیرا معتقدند خون بدن پاک و تصفیه می‌شود. خواندن بهگودگیتا در این عید بسیار مورد سفارش است. نوع غذا هم در این جشن مورد توجه است. در این روز غذای معروفی توسط خانم خانه طبخ می‌شود. در روز قبل از این عید، همه مردم چه در شهر و چه در روستا، بسیاری از چیزهای کهنه و قدیمی خود مثل لباس کفش و... را به محل خاصی می‌برند و می‌سوزانند و کودکان، رقصهای زیبایی در اطراف آتش انجام می‌دهند. پوشیدن لباسهای نو در این روز واجب است و توجه به آرایش و زیبایی ظاهری هم از واجبات دیگر این عید است. (۸۲)

این جشن در قدیم فقط برای روستاییان و قبایل روستایی و کشاورزان اهمیت داشت، ولی اکنون همه، چه در شهر و چه در روستا و با هر وضع معیشت و از هر طبقه جامعه در انتظار فرارسیدن این جشن هستند. در گذشته فقط در جنوب هند، اما امروزه در شمال هند هم برگزار می‌شود. (۸۳)

۱۲. جشن سرسوتی. (۸۴) این جشن همچون سایر جشنهای هندوان، جنبه کاملاً مذهبی دارد. زمان برپایی این جشن، ژانویه تا فوریه، یعنی ماه مخصوص نیایش سرسوتی است. (۸۵) آلات موسیقی، قلمهای نقاشی، قلم و کتب، در زمان این جشن در محراب قرار می‌گیرد و به عنوان

راکشه بندن، که گاهی "سالیو" نامیده می‌شود، از جشنهای مهم هندوان است. این جشن، جنبه‌ای کاملاً احساسی دارد و در زندگی افراد هندو، از قداست بالایی برخوردار است.

اقامتگاه سرسوتی، صمیمانه نیایش می‌شوند. در صورت نبودن مجسمه او، گاهی جوهردان یا گل دادن روی کتاب جا گرفته است و کتب مقدس به عنوان نیایش از بر خوانده می‌شود. (۸۶)

۱۳. جشن راکشه بندهن. (۸۷) این جشن که به معنای تعویذ بستن به منظور تحکیم پیوند، پشتیبانی برادرانه، در ماه شروانه معادل با جولای تا آگوست، که ماه روزه داری و عهد و میثاق‌هاست برگزار می‌شود. (۸۹)

راکشه بندهن، که گاهی «سالینو» نامیده می‌شود، از جشنهای مهم هندوان است. این جشن، جنبه‌ای کاملاً احساسی دارد و در زندگی افراد هندو، از قداست بالایی برخوردار است. در این جشن، همه خواهران بند مقدسی به نام «رکھی» (۹۰) به دست راست برادرانشان می‌بندند و از آنان پیمان می‌گیرند و عشق را با این دستبند به برادران خود تقدیم می‌کنند و اعتقاد همه هندوان بر این است که شادی و ارزش این هدیه در این روز، برای یک خواهر، بالاتر از دادن هر هدیه و یا پول به او است. در این روز، از صبح زود غذا طبخ می‌شود و مهم‌ترین غذای این جشن پوجاست. همه مردم طبق روال عادی به محل کار خود می‌روند، با این تفاوت که هر مردی که رخی به دست دارد، در مقابل دیگران، به اینکه کسی عاشق او بوده و امروز این دستبند را بدست او بسته است، افتخار می‌کند. اگر کسی صبحگاهان پوجای این روز را نخورد، باید شب همان روز، پوجا را میل کند.

علاوه بر آن، بانوانی هم که بخواهند با مردی عقد برادری منعقد سازند، در آن روز «رکھی» را که در اصطلاح «رکی» هم می‌گویند، به دور مچ دست او می‌بندند و گره می‌زنند و هدیه‌ای از طرف آن مرد می‌ستانند. از آن به بعد آن زن و مرد حکم برادر و خواهر پیدا می‌کنند. حتی در آن روز برهمنان هم ریسمان جینو یا کمر بند خود را تجدید می‌کنند و به دور کمر می‌بندند. (۹۱)

۱۴. جشنواره مهاکومب. (۹۲) این جشنواره به عبارتی همایش مذهبی بزرگ هندوان در شهر اوجین ایالت مادراپرادش هند با استحمام میلیونها روحانی و غیر روحانی هندو در رودخانه کشیپورا هر دوازده سال یک بار به مدت یک ماه در ژوئن

تا جولای برگزار می‌شود (۹۳) و در این مدت حدود دهها میلیون هندو از سراسر هند در این جشنواره شرکت می‌کنند.

استحمام در رودخانه کشیپورا در طول جشنواره مهاکومب از نظر هندوان، مقدس تلقی می‌شود. در سالهای اخیر به دلیل نگرانیهای امنیتی به جای یک مرحله، در سه مرحله انجام می‌گیرد. (۹۴)

۱۵. جشنواره کرتیکیه. (۹۵) در ماه هندی کرتیک که برابر اکتبر، نوامبر در تقویم میلادی است، مجسمه گلی کرتیکیه پرستش و سپس در رودخانه غرق می‌شود. در این جشنواره، مجسمه‌های کرتیکیه (خدای جنگ و سردار سپاه خدایان) در کنار مجسمه «دورگه» قرار می‌گیرد. عقیده هندوان بر این است که، دعای خیر اومی تواند فرزند پسر به زنان اعطا کند. به همین دلیل زنان ستایشگر هندو در این مراسم، بیشتر از مردان هستند. کرتیکیه، پسر ارشد شیوا بود که البته نه از «ستی» (یعنی همسر اول شیوا) بلکه از همسر دوم شیوا یعنی «پروتی» متولد شد. همسر اول شیوا با پریدن در آتش، خودکشی کرد. کرتیکیه معابد فراوانی را در جنوب هند به خود اختصاص داده است و به ویژه نزد مردم بنگال رواج بسیار دارد. (۹۶)

۱۶. جشنواره هنومن جینتی. (۹۷) این جشنواره در ماه مارس، آوریل، سالگرد تولد هنومن در سراسر هند جشن گرفته می‌شود. در این جشنواره مردم به زیارت معابد هنومن می‌روند.

گرفتن روزه در این روز، مهم‌ترین عبادت هندوان است و علاوه بر خواندن چلیپا (۹۸) (سرود حمد و ثنای هنومن) کتاب رامایانا نیز خوانده می‌شود و افسانه‌های عشق هنومن به رام را با صدای بلند می‌خوانند. (۹۹) هنومن از قدیمی‌ترین خدایان هندو بود که صورتش شبیه میمون و پاهایش شبیه انسان بود. (۱۰۰)

۱۷. جشن بیسکھی. (۱۰۱) این جشن در ماه آوریل، مه، برگزار می‌شود. بیسکھی یا ویسکھی اولین روز ماه «وایشاک» (۱۰۲) و شروع سال نو هندویی در برخی مناطق هند است. استحمام مردم در رودخانه یا حوض از خصوصیات مهم این روز است. به عقیده هندوان در این روز رود گنگ، به زمین فرستاده شده است. پس میزان قداست

در روز برگزاری جشن، تمثالی از گنی‌شه با سری شبیه به فیل و تاجی ظریف و زیبا بر سرش و چهار دست چاق و گوشتالو در چهار جهت و شکمی همچون طبل ساخته می‌شود. گاهی اوقات هم فقط دو دست برای او در نظر می‌گیرند که مشغول رقص است

این روز کاملاً واضح است. (۱۰۳)

مهم ترین منطقه برگزاری این جشن در مناطق شمالی هند به ویژه در پنجاب است. هندوان در حالی این جشن را برگزار می کنند که سرشار از لذت و شادمانی اند؛ زیرا زمان برگزاری این جشن برای پنجابیها، درست بعد از ایام کارهای سخت کشاورزی است.

در صبحگاهان این روز، مردم زود از خواب بیدار می شوند و برای حمام به سوی رودخانه ها می روند؛ لباسهای مخصوص عید را می پوشند و به معبد می روند. در معابد، گل و پول به خدایان هدیه می دهند و برای داشتن آینده خوب نماز می گزارند. از خوردنیهای روز جشن می توان به بستنی، پشمک شیرین و آب نبات چوبی اشاره کرد. بادکنکهای فراوانی به همراه اسباب بازیهای چوبی در خیابانها فروخته می شود. گاهی اوقات کودک تازه متولد شده را در این روز به معبد می برند و اولین دفعه ای را که قرار است آب بنوشد، از گلبرگ گل رز به او آب می دهند.

هر مادری، گرامیداشت این روز را به فرزندانش تعلیم می دهد؛ زیرا به این وسیله آغاز تقویم هندو همیشه به یاد فرزندان می ماند. (۱۰۴)

۱۸. جشن چهارم گنی شه. (۱۰۵) این جشن، روز تولد «گنی شه» برگزار می شود. گنی شه، خدایی است که سرش، سرفیل است و نیایش کردن او بر همه هندوان وظیفه ای مهم و واجب است. او خالق است و از سوی دیگر موانع را برطرف می کند. هندوان معتقدند او واسطه میان آنها با سایر خدایان است و اگر کامیابی و

رفاه نصیب آنها می شود، از سوی این خداست. هندوان قبل از شروع هر کاری، از گنی شه یاد می کنند. یعنی قبل از بازگشایی مدارس، رفتن به زیارت یا سفر، شروع کسب و کار و یا حتی قبل از پرداختن به فعالیتهای روزانه، ابتدا گنی شه را نیایش می کنند. (۱۰۶)

در روز برگزاری جشن، تمثالی از گنی شه با سری شبیه به فیل و تاجی ظریف و زیبا بر سرش و چهار دست چاق و گوشتالو در چهار جهت و شکمی همچون طبل ساخته می شود. گاهی اوقات هم فقط دو دست برای او در نظر می گیرند که مشغول رقص است. لباس خاصی بر تن ندارد و خیل عظیم معتقدان، او را بر دوش حمل می کنند و در نهایت او را در رود می اندازند. (۱۰۷) معمولاً مجسمه گلی گنی شه را در محرابهای خانوادگی و طاقچه ها نصب می کنند. خانه را هم تمیز و مرتب می سازند و تک تک اعضای خانواده غسل می کنند، بعد مجسمه او را در طاقچه مخصوص می گذارند و بعد از نیایش او، مجسمه مذکور به صورت خدای زنده تجسم می شود. (۱۰۸)

گنی شه، جایگاه بهترین خدا را در معابد و زیارتگاههای هندو دارد و لذا بر طبق عقاید هندوان، هم خود گنی شه، هم زیارت و دادن پیشکشی به او، از قداست برخوردار است و سبب دور شدن بلاها و مشکلات از زندگی می شود. او موجبات ارتباط مردم با سایر خدایان را هموار می سازد.

۱۹. جشن رام نوامی. (۱۰۹) این جشن که «رام ناومی» هم تلفظ می شود، جشنواره هندویی به مناسبت تولد رامانا، خدای قهرمان دین هندویی است (۱۱۰) که در ماه آوریل برگزار می شود. رامانا، انسانی کامل و در معنای یک پسر ایده آل، یک پدر ایده آل و یک همسر ایده آل است. او یکی از مظاهر ظهور ویشنو است. همسر او سیتا (۱۱۱) نام داشت. حتی زندگی رام با همسرش سیتا، الگوی خوبی برای زندگی زوجین است. لذا به عقیده هندوان واجب است تا چنین مردی را مقدس بدانند و روز تولد او را جشن بگیرند.

رام در ظهر متولد شد، لذا پوجای مخصوص این روز را بعد از ظهر انجام می دهند. همچنین به دلیل رفت و آمد فراوان مهمانان در این روز، پوجا را در اتاق بزرگی که جای کافی برای همه داشته

در مذهب و فرهنگ هندوها، رنگ، از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است و مفهومی عمیق تر از ارزش تزئینی صرف دارد. نقاشان و هنرمندان هندو با رنگ آمیزی خدایان و لباسهایشان، ویژگیهای آنها را مشخص ترمی نمایند استفاده صحیح از رنگهای آرامش روحی آنها کمک می کند. برخی از رنگهای اصلی که در جشنهای مذهبی مورد استفاده قرار می گیرند عبارتند از: قرمز، زرد، سبز و سفید

۵۳

جشنواره

بره‌موت سوم،
در ماه‌های
دسامبر، ژانویه
تا مارس، آوریل
برگزار می‌شود.
این جشنواره ده
روزه با روشنایی
زیاد در معابد
معروف شهرهای
مادورایکانچی
پورام و تیروپاتی
برگزار می‌شود.
خدایان معابد
با لباسهای
پر زرق و برق
در کالسکه‌های
باشکوه قرار گرفته
و با حرکت دسته
جمعی مردم بیرون
آورده می‌شوند

ادامه دارد و در طی آن زائران از تمام مناطقی که با زندگی کریشنا در ارتباط است، دیدن می‌نمایند و به نیایش کوه گووردهان، می‌پردازند. (۱۱۸)
۲۲. جشنواره قدم زدن در آتش. این جشنواره یک بار در سال و برای حصول خرم‌ن خوب و احترام به خدایان محلی برگزار می‌شود و زمان آن به وسیله منجمان تعیین می‌گردد. در طی این مراسم، روحانی برجسته، دوازده تن از جوانان محلی خود را زردچوبه آندود کرده و می‌رقصند و اوج این مراسم، قدم زدن در آتش است که در چاله‌های بزرگ با زغال سنگ افروخته شده است.

۲۳. جشنواره بره‌موت سوم. (۱۱۹) در ماه‌های دسامبر، ژانویه تا مارس، آوریل برگزار می‌شود. این جشنواره ده روزه با روشنایی زیاد در معابد معروف شهرهای مادورای (۱۲۰) کانچی پورام (۱۲۱) و تیروپاتی (۱۲۲) برگزار می‌شود. خدایان معابد با لباسهای پر زرق و برق در کالسکه‌های باشکوه قرار گرفته و با حرکت دسته جمعی مردم بیرون آورده می‌شوند و در طی آن فیلهای زینت یافته، پیشاپیش مردمی که به آتش بازی می‌پردازند، حرکت می‌کنند. (۱۲۳)

باشد، به جای می‌آورند. جوان ترین دختر خانواده هم مسئول انجام پذیرایی این جشن است و در آن روز هم خط قرمزی روی پیشانی‌اش می‌کشد که حاکی از وجود تب و تاب عشق در وجود او است. (۱۱۲) در بعضی از نقاط هند، این جشن نه روز به طول می‌انجامد. ولی در همه‌جا، اولین روز مراسم، در صبحگاهان با غسل مخصوص شروع می‌شود و خواندن وداها هم از مهمات امور است. (۱۱۳)

۲۰. جشنواره ارابه. این جشنواره در ماه مارس و آوریل برگزار می‌شود. شهر متهوری محل برگزاری این جشن است. در معبد شری رانگچی (۱۱۴) در شهر «بریندون» (۱۱۵) نزدیک متهوری، مجسمه‌های خدایان این معبد، یعنی ویشنو و همسرش لکشمی در خیابانها به مدت ده روز به نمایش گذاشته می‌شود. این معبد به وسیله برهمنان جنوب هند اداره می‌شود.

۲۱. جشنواره ونیتره. (۱۱۶) زمان برپایی این جشنواره، سپتامبر و اکتبر است. بر اساس اعتقاد هندوان، کریشنا برای محافظت از روستاییان در مقابل بارانهای سیل‌آسا، کوه «گووردهان» (۱۱۷) را حرکت داده است. زیارت این جنگل به منظور یادآوری آن واقعه است و برای یک ماه

نتیجه:

جشنها و مراسمی که ذکر شد، نمایی از جشنها و اعیاد مذهبی هندوان بود که به عنوان مراسم عبادی نزد آنها بسیار مهم و محترم شمرده می شود. اگر کسی با اعتقادات و دیدگاه مذهبی هندوها آشنایی داشته باشد، به این نتیجه خواهد رسید که اعیاد و جشنهای آنان مملو از دعاها، نیایشها، رفتن به معابد و زیارتگاهها و سایر مراسم دینی است.

بررسی این اعیاد و جشنها بینگر آن است که در هندوستان، مراسم سنتی مردم با مراسم مذهبی آنان آمیخته گردیده است و به سادگی نمی توان تفکیکی بین آنها قایل شد. آنها در بسیاری از جشنها، دعاها، اوراد و سرودهای دینی خود را همراه با موسیقیهای مخصوصی زمزمه می کنند. در واقع مراسم مذهبی و جشنهای ملی ایشان از یک طرف منعکس کننده افسانه ها، حماسه ها و داستانهای قومی مردم هندو و از طرف دیگر بیانگر اعتقادات و باورهای مذهبی این مردم است.

استفاده از رنگهای خاص در جشنهای مذهبی هندو (۱۲۴)

در مذهب و فرهنگ هندوها، رنگ، از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است و مفهومی عمیق تر از ارزش تزئینی صرف دارد. نقاشان و هنرمندان هندو با رنگ آمیزی خدایان و لباسهایشان، ویژگیهای آنها را مشخص تر می نمایند. استفاده صحیح از رنگها به آرامش روحی آنها کمک می کند. برخی از رنگهای اصلی که در جشنهای مذهبی مورد استفاده قرار می گیرند عبارتند از: قرمز، زرد، سبز و سفید.

۱. رنگ قرمز: در مکتب هندویی، رنگ قرمز از اهمیت بسیاری برخوردار است. به همین دلیل در مراسم فرخنده مانند: ازدواج، تولد نوزاد، جشنها و غیره از این رنگ استفاده می شود. بیشتر هندوان در جشنها، روی پیشانی، علامت قرمز می گذارند و خانمها نیز به نشان متاهل بودن، پودر قرمز رنگ بر فرق سر می گذارند و نیز در جشن ازدواج، ساری قرمز می پوشند. رنگ شکتی نیز قرمز است. همچنین بدن زن مرده را هنگام سوزاندن با پارچه قرمز می پوشانند.

۲. رنگ زرد: این رنگ از نظر هندوان، رنگ تعلیم و دانش و نماد شادی، صلح و عبادت، شایستگی و تعالی روح است. رنگ لباس ویشنو، کریشنا و گانش نیز زرد است.

۳. رنگ سبز: رنگ سبز را نماد شادی و صلح می دانند. هندوان بر این باورند که این رنگ ذهن را به حالت تعادل نگه می دارد و به چشمها آرامش می بخشد و از آنجا که طبیعت سبز است، سبب آرامش انسان می گردد.

۴. رنگ سفید: این رنگ آمیخته از هفت رنگ است و بدین سبب خاصیتهای آنها را در خود نهفته است. «سرسوتی» الهه دانش و معرفت همیشه در حالت نشسته با لباس سفید روی گل سوسن سفید نشان داده شده است. لباس بسیاری از خدایان دیگر هم، از رنگ سفید تاثیر گرفته است. زنان شوهر مرده هندو نیز در هنگام عزاداری لباس سفید می پوشند.

دو رنگ دیگر یعنی زعفرانی و آبی هم از نظر فرد هندویی جنبه قداست و مذهبی دارد. زعفرانی، رنگ مردان مقدس و زاهدان تارک دنیا است و نماد آتش برای سوزاندن ناپاکیهاست. رنگ طبقه جنگاوران نیز این رنگ است.

۵. رنگ آبی: بنا بر باور هندوان خالق هستی،

در مذهب و فرهنگ هندوها، رنگ، از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است و مفهومی عمیق تر از ارزش تزئینی صرف دارد. نقاشان و هنرمندان هندو با رنگ آمیزی خدایان و لباسهایشان، ویژگیهای آنها را مشخص تر می نمایند

- رنگ آبی را بیش از هر رنگ دیگری دوست دارد. نگاهی بر آسمان، اقیانوسها، رودخانه‌ها و دریاچه‌ها، شاهدهی بر این باور است. رنگ رام و کریشنا هم آبی است. (۱۲۵)
- پی نوشتها:**
- ۱- پاپ گریگوری سیزدهم در سال ۱۵۸۲ م/نظام تقویمی اروپا را اصلاح کرد تا همخوانی نزدیکی با داده‌های ستاره‌شناختی داشته باشد که به این تقویم، تقویم گریگوری می‌گویند
 - ۲- /hamnews/WWW.Hamshahri.Org-mar/۲۰۷۲/۱۳۷۸
 - ۳- آشنایی با هندوئیسم، ص ۱۴۹
 - ۴- Shattok. Hinduism.P.88
 - ۵- الهند القدیمة، ص ۲۸۴
 - ۶- Bhratridvitiya-navanna-۷
 - ۷- هندوئیسم، ص ۴۳
 - ۸- Shattuck-۹
 - ۹- Vasant panchami-۱۰
 - ۱۰- آشنایی با هندوئیسم، ص ۱۵۰
 - ۱۱- هندوئیسم، ص ۴۴
 - ۱۲- همان
 - ۱۳- باقیمانده غذا در مراسم قربانی در دین هندویی که ته مانده غذای خدا فرض می‌شود و بین حضار تقسیم می‌گردد
 - ۱۴- ber-۱۵
 - ۱۵- sangari-۱۶
 - ۱۶- Bahadur .The Book Of Hindu .P.24-28-25
 - ۱۷- TIL-۱۸
 - ۱۸- gur = شکر زرد
 - ۱۹- reveri = شیرینی های شکری
 - ۲۰- dry fruit-۲۱
 - ۲۱- chiva = نوعی برنج خشک کرده
 - ۲۲- monphali = بادام زمینی
 - ۲۳- gezak = شکر + کنجد
 - ۲۴- Bhadur .ibid.p.1-3-۲۵
 - ۲۵- I-Love India .com www-26
 - ۲۶- Diwali-۲۷
 - ۲۷- Clustor of light-۲۸
 - ۲۸- worshop in the world redigion-۲۹
 - ۲۹- Parrinder
 - ۳۰- The Gods of...-Bahadur، P.208
 - ۳۱- ibid<P:210.213.211- &Bahar
 - ۳۲- ۱۳۱ - ارماغان هندوپاک، ص
- ۳۳- Holi
- ۳۴- ادیان زنده جهان، ص ۶۱
- ۳۵- Holika
- ۳۶- الهند القدیمة، ص ۲۸۷
- ۳۷- سرزمین هند، ص ۲۰۴
- ۳۸- Prahlad
- ۳۹- Dandia
- ۴۰- فصلنامه ادیان، سال دوم، شماره ۷، اردیبهشت ۸۳، ص ۱۱
- ۴۱- الهند القدیمة
- ۴۲- ارماغان هندوپاک، ۱۲۲
- ۴۳- Navaratri
- ۴۴- Durya Puja
- ۴۵- Shattok.ibid.P.86-۸۷
- ۴۶- فصلنامه ادیان، سال دوم، شماره ۷، اردیبهشت ۸۳، ص ۱۱
- ۴۷- Shattok.ibid.P.87
- ۴۸- Kumbh Mela
- ۴۹- سرزمین هند، صص ۲۰۸-۲۰۷
- ۵۰- Onam
- ۵۱- آشنایی با هندوئیسم، ص ۱۵۸
- ۵۲- WWW.I love india.com
- ۵۳- Shoranaur
- ۵۴- Kathakali
- ۵۵- Trichur
- ۵۶- Kottayam
- ۵۷- Aranmulai
- ۵۸- Ibid، Bahadur، P.134، ۱۳۵
- ۵۹- Dussehra
- ۶۰- Vijayadashmi
- ۶۱- WWW.Iloveindia.com
- ۶۲- آشنایی با هندوئیسم، ص ۱۵۷
- ۶۳- الهند القدیمة، ص ۲۸۶
- ۶۴- P.53، ibid، Parriender
- ۶۵- P.195، Bahadur.ibid
- ۶۶- Janmashtami
- ۶۷- Bhadon
- ۶۸- WWW.Indialife.com
- ۶۹- Mathura
- ۷۰- Yashoda
- ۷۱- Gokul
- ۷۲- ibid.P.117، Bahadur
- ۷۳- Bhajans
- ۷۴- ibid.P.135، Bahadur
- ۷۵- mathura
- ۷۶- Brindabandan

- ۷۷- آشنایی با هندوییزم، ص ۵۱
Pongal-۷۸
Tamil-۷۹
Bahadur, ibid, P.7-۸۰
Bhogi pongal-۸۱
Mattu pongal-۸۲
۸۳- آشنایی با هندوییزم، ص ۱۵۶
Bahadur, ibid, P.15-14-۸۴
Sarasvati-۸۵
۸۶- سرسوتی خدای علم و دانش باظاهری زیبا
و به رنگ سفید شیری توصیف شده و معمولاً روی
گل سوسن سفید ایستاده است
۸۷- آشنایی با هندوییزم، ص ۸۵
Raksha Bandhan-۸۶
Sravana-۸۷
۸۸- آیین هندو، ص ۸۴
Rakahi-۸۹
۹۰- سرزمین هند، ص ۲۰۶
Mahakumb-۹۱
WWW.Festivals of hindu.com-۹۲
۹۳- فصلنامه ادیان، تیر ۸۳، سال دوم، ص ۸
Kartikya-۹۴
Bahadur, The Gods of..., P.55-۹۵
Hanuman Jayanti-۹۶
Chalia-۹۷
۹۸- آشنایی با هندوییزم، ص ۶۹
Baisakhi-۹۹
Vasiakhi-۱۰۰
۱۰۱- آشنایی با هندوییزم، ص ۱۵۱
Bahadur, ibid, P.84, 85&86-۱۰۲
Ganesha fourth-۱۰۳
shattuck, ibid, P.84- ۱۰۴
Bagadur, P146, ibid-۱۰۵
Shattuck, ibid, P.86-۱۰۶
Ram Navami-۱۰۷
۱۰۸- ادیان زنده جهان، ص ۱۱۷
sita-۱۰۹
Bahadur-P.78-110, ۷۹
WWW.I love India.com-۱۱۱
Sri Rangji-۱۱۲
Brindavan-۱۱۳
Van Yatra-۱۱۴
Goverdhan-۱۱۵
۱۱۶- آشنایی با هندوییزم، ص ۱۵۴
Brahmotsavam-۱۱۷
Madurai-۱۱۸
- ۱۱۹- Kanchpuram
۱۲۰- Tirupati
۱۲۱- آشنایی با هندوییزم، ۱۵۶- ۱۵۵
۱۲۲- تمام مطالب مبحث رنگ ها از کتاب
آشنایی با هندوییزم (ویرسینگ) صفحات ۱۱۱ و
۱۱۲ گرفته شده است
۱۲۳- آشنایی با هندوییزم، ص ۱۱۲
- کتابنامه:
فارسی:
۱- حکمت، علی اصغر، سرزمین هند، انتشارات
دانشگاه تهران، ۱۳۷۷ ش
۲- کشیپی، موهان، سن، هندوییزم (با
گزیده ای از متن های هندو)، ع پاشایی، نشر
فکرروز، ۱۳۷۵ ش
۳- گواهی، عبدالرحیم، (ترجمه) ادیان زنده
جهان، (نویسنده) رابرت ا هیوم، دفتر نشر
فرهنگ اسلامی، چاپ دهم، ۱۳۸۰ ش
۴- مرتضوی لنگرودی، سید محمد مهدی، ارمان
هندوپاک، انتشارات لاهوت، ۱۳۸۱ ش
۵- ویتمن، سیمن، آیین هندو، ت: علی موحدیان
عطار، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان
و مذاهب، ۱۳۸۲ ش
۶- ویرسینگ، دارام، آشنایی با هندوییزم، سید
مرتضی موسوی ملایری، چاپ ۱، نشر
فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۱ ش
عربی:
۷- الندوی، محمد اسماعیل، الهند القديمة
، جامعه القا هره، دار الشعب، ۱۹۶۹ م
انگلیسی:
8-Bahadur/Om lata: The Gods Of Hindu/
delhi/VBSPD/ 2001.
9-: The Book Of Hindus.(Festivals &...)
New Delhi.
10-Parrinder/Geffery: Worship In The
World Religion/London/1974.
11-sattuk/Cybelle: Hinduism/London/Great
Britain/1999.
12-www.Diwali.com
13-www.Hamshahri.org
14-www.I Love India.com
- نشریات:
۱۵- فصلنامه ادیان، موسسه گفتگوی ادیان، سال
دوم، شماره ۷ و ۹، ۱۳۸۳